

Holly Flora

Tekst, slika i natpisi u ilustriranom rukopisu *Meditationes Vitae Christi*

Poznati franjevački religijski tekst *Meditationes Vitae Christi* povjesničari umjetnosti navode kao izvor kasnosrednjovjekovnih ikonografskih inovacija. Danas se smatra da je *Meditationes*, za koji se ranije vjerovalo da je nastao tijekom kasnog 13. stoljeća te da su ga poznavali Giottovi suvremenici, sastavljen oko 1346. godine. Stoga se mora preispitati ideja o izravnoj vezi između ovog teksta i njegovih paralela u likovnim umjetnostima. Ilustrirani rukopisi *Meditationes* možda su jedina umjetnička djela za koja se sa sigurnošću može reći da se temelje na tekstu, međutim tekst i slika ne podudaraju se uvijek niti u njima. Ovaj rad istražuje i pokazuje "nategnute" odnose između teksta i slike u rukopisu koji nudi rijedak uvid u vizualno tumačenje *Meditationes*, a čuva se u zbirci u Bibliothèque Nationale u Parizu pod oznakom ms. Ital. 115. Najstarija poznata ilustrirana kopija *Meditationes*, Ital. 115, vjerojatno je izrađena u Pisi oko 1350. godine za nepoznati samostan reda siromašnih sestara klarisa.

Ital. 115 u marginama i opisima prikaza ili *titulima* unutar ilustracija sadrži dokaze tekstualnih interpretacija u obliku uputa umjetnicima. Upute i opise slika pisala je ista osoba, očito „savjetnik“ koji je bio odgovoran za planiranje slikovnog programa rukopisa i za njegovo naknadno provjeravanje. Ta je osoba, koja je mogla biti redovnik u službi duhovnog savjetnika u samostanu reda siromašnih klarisa, ujedno bila i prevoditelj *Meditationes*. Savjetnik je tražio umjetnike da uključe motive - poput dodatnih ženskih likova odjevenih u smeđe halje - koji se ne spominju u tekstu, a odnose se osobito na publiku iz reda klarisa.

Nepoznati umjetnici rukopisa Ital. 115 uglavnom su slijedili savjetnikove upute, ali ponekad ih nisu razumjeli ili su zanemarili njegove želje. Na primjer, ilustrirajući istaknute scene, poput Rođenja Kristova, umjetnici su se više oslanjali na poznate prikaze nego na tekst ili natpise. Njihovi su doprinosi često bitno mijenjali značenje koje je predvidio savjetnik, a to su pokušali ispraviti njegovi naknadni natpisi. Moje istraživanje povezanosti samog teksta, savjetnikovih uputa, izvedbi umjetnika i savjetnikovih opisa slika u Ital. 115 otkriva da je tekst *Meditationes* bio samo jedan od niza utjecaja u stvaranju ovog manuskripta.

Prijevod s engleskog: Marina Mrazovac